

ภาษาบาลี ๑ คำ คติธรรมประจำสัปดาห์

“สมุพปาลาป — การพูดเพื่อเจือ, พูดไร้สาระ”

คำว่า **สมุพปาลาป** (อ่านว่า ล้า - ผับ - ปะ - ลา - ปะ) เป็นคำภาษาบาลีโดยตรง แปลว่า การพูดเพื่อเจือ พูดไร้สาระ มุ่งให้ผู้อื่นได้ยินได้ฟังในสิ่งที่ไม่เป็นประโยชน์ เป็นหนึ่งในวจีทุจริต ๔ (พูดเท็จ พูดส่อเสียด พูดคำหยาบ พูดเพื่อเจือ) ดังข้อความบางตอนจาก ปปัญจสูทนี อรรถกถา มัชฌิมนิกาย มูลปัณณาสก์ สัมมาทิฏฐิสูตร ว่า **วาทะที่เป็นเหตุให้เจือจางเพื่อเจือ คือ ไร้ประโยชน์ ชื่อว่า สมุพปาลาป**.

การพูดเพื่อเจือ หมายถึง อุกุศลเจตนาที่จงใจพูดในเรื่องที่ไม่มีประโยชน์แก่ผู้อื่น การพูดเพื่อเจือ มีองค์ประกอบ ๒ อย่าง คือ มุ่งที่จะพูดคำที่ไร้ประโยชน์และมีการกล่าวถ้อยคำเช่นนั้นออกไป ซึ่งเกิดจากอกุศลจิตนั่นเอง แต่ก็ไม่ได้หมายความว่า การพูดเรื่องทั่วไปแล้วจะเป็นการพูดเพื่อเจือทั้งหมด เพราะเหตุว่าพระธรรมเป็นเรื่องที่ละเอียด ลึกซึ้ง และพิจารณาที่สภาพจิตเป็นสำคัญ เช่นการพูดกับผู้อื่นด้วยเมตตาจิต ถามถึงสุขทุกข์ และการพูดแนะนำสิ่งที่เป็นประโยชน์ในการดำรงชีวิตแก่ผู้อื่นด้วยกุศลจิต เช่น ครูอาจารย์สั่งสอนศิษย์เพื่อเป็นประโยชน์สำหรับประกอบอาชีพที่สุจริตในภายหน้าแก่ศิษย์อย่างนี้ไม่เป็นการพูดเพื่อเจือ ดังนั้นการจะผิดอกุศลกรรมบถข้อการพูดเพื่อเจือ ซึ่งเป็นวจีทุจริตนั้น ต้องหมายถึงเฉพาะการพูดด้วยอกุศลเจตนาให้ผู้อื่นรับรู้ในสิ่งที่ไม่เป็นประโยชน์เท่านั้น และยังมีข้อที่ควรพิจารณาอีก คือการพูดเรื่องเดียวกัน แต่จิตอาจจะต่างกันก็ได้ ขึ้นอยู่กับว่าจะพูดด้วยกุศล หรือด้วยอกุศล เพราะวาทะที่เป็นไปตามจิต เมื่อกล่าวโดยสรุปแล้ว อกุศลเจตนา จึงจะเป็นการพูดเพื่อเจือ แต่ถ้าเป็นกุศลแล้ว จะไม่เป็นเหตุให้พูดเพื่อเจือเลย

เพราะฉะนั้น จึงแสดงให้เห็นว่า การพูดเพื่อเจือ หรือ พูดเรื่องที่ไร้สาระ ไม่เป็นประโยชน์ทั้งคนพูดและคนฟัง ถ้าจะพูดเรื่องไร้สาระ ก็ยิ่งไม่พูดเสียดีกว่า เพราะเหตุว่าการไม่พูดเรื่องไร้สาระนั้นไม่มีเรื่องที่จะทำให้ผู้อื่นเกิดโลภะ โทสะ หรืออกุศลต่าง ๆ เลยแม้แต่น้อย แต่ในทางตรงกันข้าม ถ้าจะเป็นประโยชน์แก่ผู้อื่นแล้ว ไม่ควรนิ่งเฉย ควรอย่างยิ่งที่จะพูด พูดเพื่ออนุเคราะห์เกื้อกูลแก่ผู้อื่นเท่าที่จะเป็นไปได้ตามกำลังความสามารถของแต่ละคน พร้อมกันนั้นก็จะต้องดูกาลเทศะที่สมควรด้วย การพูดนั้นจึงจะไม่ไร้ประโยชน์

พระธรรม เป็นเครื่องเตือนที่ดีในชีวิตประจำวัน ถ้าเป็นผู้ที่ได้ฟังพระธรรม สะสมปัญญาไปตามลำดับ ถึงแม้ว่าจะยังไม่สามารถดับกิเลสใด ๆ ได้ แต่ก็สามารถรู้ได้ว่าถ้าเกิดมีการพูดในสิ่งที่ไม่เป็นประโยชน์ขึ้น จิตในขณะนั้นเป็นอกุศลอย่างไร แล้วพร้อมที่จะขัดเกลาดตนเองต่อไป เพราะเหตุว่าผู้ที่จะดับวิจจริตได้ ต้องเป็นพระอริยบุคคลเท่านั้น การพูดด้วยอกุศลจิตไม่มีประโยชน์กับบุคคลใดทั้งสิ้น เป็นสิ่งที่ควรละเว้น ควรระลึกได้ว่าไม่ควรเลยที่จะกล่าว ควรกล่าวเฉพาะวิสุจริตเท่านั้น ถ้าเป็นอย่างนี้ได้ การพูดด้วยกุศลจิตก็จะมากขึ้น การพูดด้วยกุศลจิตย่อมเป็นประโยชน์แก่ผู้ฟัง พร้อมทั้งเป็นประโยชน์แก่ตนเองด้วย เพราะเหตุว่าในขณะนั้น กุศลธรรมเจริญขึ้น ไม่เบียดเบียนทั้งตนเองและผู้อื่น พระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง จึงเป็นไปเพื่อความเข้าใจถูก เห็นถูก เป็นไปเพื่อ

ขัดเกลาจิตใจของตนเองอย่างแท้จริง ไม่มีคำสอนในพระพุทธศาสนาแม้แต่บทเดียวที่ส่งเสริมหรือ
สนับสนุนให้เกิดอกุศลแม้เพียงเล็กน้อย.

[ชมรมบ้านร่มมะ มศพ. : www.dhammahomefellowship.com , โทร . ๐๘๕- ๖๒๑๗๑๐๖]